

แนวโน้มการลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ของโลกปี ๒๕๖๔

นายบุญญวัฒน์ ขุนอินทร์
กลุ่มวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจ
กองบริหารจัดการวัตถุดิบอุตสาหกรรม

สถานการณ์ในปี ๒๕๖๓

จากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในปี ๒๕๖๓ ที่ทำให้เศรษฐกิจโลกและอุตสาหกรรมเหมืองแร่ต้องพบกับความยากลำบาก หลังจากที่เดิมที่มีการคาดการณ์กันว่าในปี ๒๕๖๓ อุตสาหกรรมเหมืองแร่จะมีการใช้จ่ายเกี่ยวกับการลงทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒ จากปี ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นแนวโน้มของการลงทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามการฟื้นตัวของตลาดนับตั้งแต่สถานการณ์ราคาโลหะตกต่ำในช่วงปลายปี ๒๕๕๙ จนกระทั่งเกิดการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของโลก ซึ่งเป็นปัจจัยชี้้นำที่สำคัญของการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่หดตัว โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ประมาณการว่า GDP ของโลก ในปี ๒๕๖๓ จะหดตัวร้อยละ ๔.๙ ทำให้สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ผู้ประกอบการเลือกที่จะถือเงินสดไว้ในมือมากขึ้น โดยเลื่อนการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนและระงับหรือชะลอกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ในปี ๒๕๖๓ เอาไว้ก่อน

จากการสำรวจข้อมูลของ Industrial Info พบว่า ณ สิ้นปี ๒๕๖๓ มีโครงการเหมืองแร่และโลหะที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 มากกว่า ๑,๖๐๐ โครงการ คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๒๑๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยจำนวนโครงการประมาณร้อยละ ๖๖ เป็นโครงการเหมืองแร่ ส่วนที่เหลือเป็นโครงการเกี่ยวกับการแต่งแร่และถลุงโลหะ ทำให้การใช้จ่ายเพื่อการลงทุนของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในปี ๒๕๖๓ ลดลงประมาณร้อยละ ๓ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๒

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมเหมืองแร่ยังถือได้ว่ามีสถานการณ์ที่ดีกว่าสาขาอื่น เช่น การผลิตน้ำมันและปิโตรเลียม การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมเหมืองแร่ยังพอมีสัญญาณที่ดีว่าโครงการส่วนใหญ่เป็นเพียงการชะลอโครงการออกไปมากกว่ายกเลิกโครงการ โดยคาดว่าจะมีการพัฒนาโครงการล่าช้าออกไปประมาณ ๓ ถึง ๑๘ เดือน ซึ่งจะทำให้มีโครงการจำนวนมากถูกผลักดันให้เกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๖๔-๒๕๖๕

นอกจากผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการลงทุนแล้ว ผู้ประกอบการยังได้เรียนรู้และปรับตัวอย่างรวดเร็วในการประกอบธุรกิจให้มีความปลอดภัยในสภาพแวดล้อมของการแพร่ระบาดของ COVID-19 เช่น การทำงานแบบเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) หรือการควบคุมจากระยะไกล ทำให้ต้องนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน (รูปที่ ๑) ซึ่งทำให้เกิดโอกาสกับบริษัทที่มีผลิตภัณฑ์และบริการเกี่ยวกับระบบอัตโนมัติ ระบบดิจิทัล ระบบควบคุมการทำงานระยะไกลในอุตสาหกรรมเหมืองแร่อีกด้วย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า แม้ปี ๒๕๖๓ ที่ผ่านมาจะเป็นปี

ที่เศรษฐกิจโลกตกต่ำจนทำให้อุตสาหกรรมเหมืองแร่พบกับความยากลำบาก แต่ก็ยังมีโอกาสที่ท้าทายสำหรับ อุตสาหกรรมเหมืองแร่อยู่ในปี ๒๕๖๔ และในปีถัด ๆ ไป

รูปที่ ๑ การใช้เทคโนโลยีควบคุมจากระยะไกลและระบบอัตโนมัติในการทำเหมือง

ที่มา : <https://copperbeltkatangamining.com/covid-19-and-the-new-normal-put-the-spotlight-on-digitisation/>

ปัจจัยสำคัญที่จะปรับตัวดีขึ้นในปี ๒๕๖๔

๑. การใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลหลายประเทศ และการฟื้นตัวกลับมาได้เร็วและแข็งแกร่งของจีน ช่วยบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 และน่าจะช่วยให้เศรษฐกิจโลกในปี ๒๕๖๔ ดีขึ้น โดย IMF คาดการณ์ว่า GDP ของโลก ในปี ๒๕๖๔ จะขยายตัวได้ร้อยละ ๕.๔ ถือเป็นสัญญาณที่ดีสำหรับการขยายตัวของการใช้จ่ายเกี่ยวกับการลงทุน ซึ่ง Industrial Info ได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการเหมืองแร่และคาดการณ์ว่า ในปี ๒๕๖๔ การใช้จ่ายเกี่ยวกับการลงทุนจะเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๐-๑๕

๒. ราคาทองคำปรับตัวเพิ่มขึ้นจนสูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ในปี ๒๕๖๓ จนมากกว่าระดับ ๒,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐต่อออนซ์ได้เป็นครั้งแรก ซึ่งสถานะของตลาดที่ราคาอยู่ในแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นนี้จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนทำเหมืองแร่ทองคำเพื่อเพิ่มการผลิตทองคำให้มากขึ้น จากการรวบรวมข้อมูลของ Industrial Info พบว่า มีโครงการเหมืองแร่ทองคำมากกว่า ๒,๐๐๐ โครงการ คิดเป็นมูลค่าโครงการประมาณ ๑๓๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

๓. ราคาโลหะชนิดอื่น ๆ ปรับตัวดีขึ้น โดยราคาทองแดงและแร่เหล็กในปี ๒๕๖๓ ปรับตัวเพิ่มขึ้นจนสูงที่สุดในรอบ ๗ ปี ซึ่งสถานะตลาดที่ราคามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจะจูงใจให้ผู้ประกอบการเหมืองแร่ลงทุนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การขยายตัวของประชากร การขยายตัวของเมือง ความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น ทำให้อุปสงค์ของแร่และโลหะยังคงเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยผลักดันให้เกิดการลงทุนต่อไปในระยะยาวอีกด้วย

๔. จากฐานข้อมูลของ Industrial Info พบว่า ปัจจุบันมีการลงทุนพัฒนาในโครงการเหมืองแร่ที่ยังมีสถานะดำเนินการอยู่มากกว่า ๑๓,๐๐๐ โครงการ คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๑.๑๘ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยแบ่งออกเป็นโครงการในขั้นการสำรวจ (Exploration) ขั้นกำหนดขอบเขต/ศึกษาความเป็นไปได้ (Scoping/Feasibility) ขั้นการวางแผนล่วงหน้า/การอนุญาต (Advance Planning/ Permitting) ขั้นอนุมัติ/วิศวกรรม (Approval/Engineering) จนถึงขั้นก่อสร้าง (Construction) และยังพบว่าการเพิ่มขึ้นของจำนวนโครงการที่อยู่ขั้นศึกษาความเป็นไปได้ ขั้นการอนุมัติ/วิศวกรรม และขั้นก่อสร้าง

อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๖๓ มีจำนวนเหมืองแร่เปิดใหม่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนที่น้อยที่สุดนับตั้งแต่ Industrial Info เริ่มเก็บข้อมูลมา โดยมีเหมืองเปิดใหม่เพิ่มขึ้นประมาณ ๒๔๐ เหมือง เมื่อเทียบกับจำนวนเหมืองเปิดใหม่ที่เพิ่มขึ้นมากถึง ๕๒๐ เหมืองในปี ๒๕๕๗ เนื่องจากแหล่งทรัพยากรแร่ที่เข้าถึงได้ไม่ยากลดน้อยลง ทำให้เหมืองใหม่มักจะอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีต้นทุนที่สูงขึ้น และยากต่อการได้รับอนุญาต ผู้ประกอบการจึงพยายามหาความเป็นไปได้ที่จะขยายอายุของเหมืองเดิม หรือทำเหมืองใต้ดินในพื้นที่เดิมแทนการเปิดเหมืองในพื้นที่ใหม่

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ที่ลงทุนไปแล้วในการเปิดเหมืองใหม่ที่เกิดขึ้นจากการเติบโตของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดก่อน ทำให้ในปี ๒๕๖๓ สัดส่วนของจำนวนการก่อสร้างเหมืองใหม่ทั้งในพื้นที่ที่พัฒนาแล้วและพื้นที่ใหม่ มีเพียงร้อยละ ๒๐ จากโครงการเหมืองแร่ทั้งหมดในปัจจุบัน ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ ๘๐ เป็นโครงการที่ทำการขยายและเพิ่มกำลังการผลิต ปรับเปลี่ยนเครื่องจักรให้ทันสมัย ทำระบบอัตโนมัติ บำรุงรักษา

รูปที่ ๒ จำนวนและมูลค่าของโครงการเหมืองแร่จำแนกตามลักษณะการลงทุน

ที่มา : <https://www.e-mj.com/features/2021-global-mining-investment-outlook>

กระแสการใช้พลังงานที่ไม่ก่อให้เกิดคาร์บอนไดออกไซด์

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในปี ๒๕๖๓ จะถูกชดเชยด้วยกระแสการใช้พลังงานที่ไม่ก่อให้เกิดคาร์บอนไดออกไซด์ (Decarbonization) ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคของยานยนต์ไฟฟ้า ตัวอย่างเช่น บริษัท General Motors วางแผนที่จะลงทุน ๒,๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อปรับเปลี่ยนโรงงานผลิตรถยนต์ที่รัฐเทนเนสซี ให้เป็นโรงงานผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ซึ่งในระยะยาวจะทำให้ความต้องการแบตเตอรี่ และเซลล์เชื้อเพลิงเพิ่มมากขึ้น และทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์โลหะที่เป็นวัตถุดิบในการผลิตแบตเตอรี่ เช่น ลิเทียม โคบอลต์ กราไฟต์ นิกเกิล อะลูมิเนียม รวมถึงปริมาณการใช้ทองแดงเป็นส่วนประกอบในยานยนต์ไฟฟ้าที่คาดว่าจะต้องใช้ทองแดงมากกว่ายานยนต์แบบเดิมถึง ๔ เท่า

ถึงแม้ว่าอุปสงค์ของยานยนต์ไฟฟ้าจะขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ราคาวัตถุดิบที่ใช้ผลิตแบตเตอรี่กลับมีแนวโน้มลดลงในระยะยาว เช่น การลดลงของราคาลิเทียม เนื่องจากในช่วงปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒ มีการขยายกำลังการผลิตลิเทียมได้มากกว่าความต้องการของตลาด หลังจากที่ราคาลิเทียมเคยพุ่งสูงขึ้นในช่วงปี ๒๕๕๙-๒๕๖๐ สำหรับการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้เพิ่มแรงกดดันต่อราคาลิเทียมในปี ๒๕๖๓ เนื่องจากทำให้กำลังการผลิตบางส่วนต้องหยุดทำงาน และแผนขยายกำลังการผลิตต้องถูกเลื่อนออกไป อย่างไรก็ตาม ยังมีโครงการเหมืองแร่ลิเทียมจำนวนมากที่อยู่ในขั้นการสำรวจและขั้นวางแผนล่วงหน้า

ในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการเหมืองแร่เองก็มีการสร้างโรงผลิตไฟฟ้าหรือจัดหาจากแหล่งภายนอกเพื่อใช้กับโครงการของตนเอง โดยโรงไฟฟ้าเหล่านี้ผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม หรือแบบไฮบริด ควบคู่ไปกับการกักเก็บลงในแบตเตอรี่ เพื่อลดการใช้ไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงฟอสซิล จากการรวบรวมข้อมูลของ Industrial Info พบว่า มีโครงการผลิตไฟฟ้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการเหมืองแร่ประมาณ ๘๗๐ โครงการ คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๓๖,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

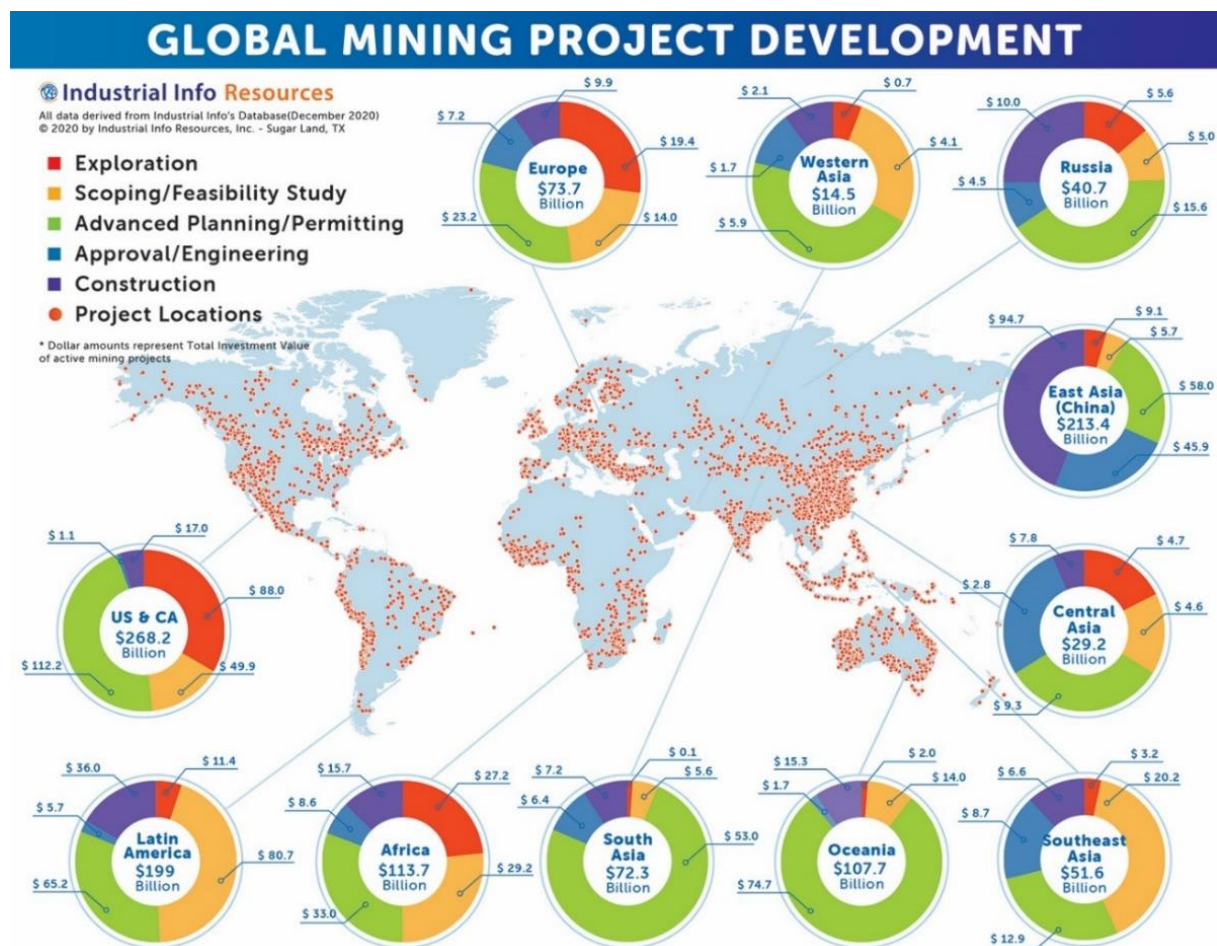
เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมเหล็กกล้าในประเทศจีนซึ่งเป็นผู้บริโภคแร่เหล็กรายใหญ่ของโลกกำลังอยู่ท่ามกลางความวุ่นวายจากมาตรการย้ายที่ตั้งโรงงานและสร้างโรงงานทดแทนของรัฐบาล ซึ่งทำให้โรงงานผลิตเหล็กกล้าของจีนที่มีอยู่แล้วตามชายฝั่งต้องสร้างโรงงานใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยเพื่อปรับปรุงกำลังการผลิตและต้องลดการปล่อยมลพิษทดแทนโรงงานที่ล้าสมัย โดยที่โครงการผลิตเหล็กกล้าของจีนทั้งหมดมีมูลค่าประมาณ ๑๕๓,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๕ ของโครงการผลิตเหล็กกล้าทั่วโลก

นอกจากนี้ หลายประเทศได้เริ่มใช้มาตรการส่งเสริมการจัดหาแร่ที่มีความสำคัญยิ่งยวด (Critical Minerals) จากภายในประเทศ เช่น แร่โลหะหายาก โดยรัฐบาลของรัสเซียเพิ่งประกาศแผนการลงทุนสำหรับแร่โลหะหายากจำนวน ๑๑ โครงการ คิดเป็นมูลค่า ๑,๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และจากการรวบรวมข้อมูลของ Industrial Info พบว่า โครงการเหมืองแร่โลหะหายากทั่วโลกคิดเป็นมูลค่ามากกว่า ๑๓,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเป็นโครงการเหมืองแร่โลหะหายากในสหรัฐอเมริกาและแคนาดามากถึง ๒๙ โครงการ

ประเทศที่เป้าหมายของการลงทุน

จากการรวบรวมข้อมูลของ Industrial Info พบว่า ในปี ๒๕๖๔ ภูมิภาคที่มีการลงทุนพัฒนาโครงการเหมืองแร่มากที่สุด คือ ภูมิภาคเอเชีย (เอเชียตะวันตก เอเชียกลางเอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียใต้) มีมูลค่าประมาณ ๓๘๑ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓๒ ของทั้งโลก โดยมูลค่าการลงทุนส่วนใหญ่จะอยู่ในขั้นการวางแผนล่วงหน้า/อนุญาต และขั้นก่อสร้าง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓๗ และ ๓๐ ตามลำดับ อันดับที่ ๒ คือ ภูมิภาคอเมริกาเหนือ (สหรัฐฯ และแคนาดา) มีมูลค่าการลงทุนประมาณ ๓๘๑ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๓ ของทั้งโลก โดยมูลค่าการลงทุนส่วนใหญ่จะอยู่ในขั้นการวางแผนล่วงหน้า/อนุญาต และขั้นการสำรวจ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔๒ และ ๓๓ ตามลำดับ ส่วนภูมิภาคที่มีการลงทุนรองลงมา คือ ละตินอเมริกา แอฟริกา โอเชียเนีย ยุโรป และรัสเซีย ตามลำดับ (รูปที่ ๓)

รูปที่ ๓ มูลค่าของโครงการเหมืองแร่จำแนกตามภูมิภาค

ที่มา : <https://www.e-mj.com/features/2021-global-mining-investment-outlook>

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเทศ พบว่า จีนเป็นประเทศที่มีการมูลค่าการลงทุนพัฒนาโครงการเหมืองแร่มากที่สุด รองลงมา คือ ออสเตรเลีย อินเดีย แคนาดา อินโดนีเซีย บราซิล และสหรัฐฯ ตามลำดับ (รูปที่ ๔)

รูปที่ ๔ จำนวนและมูลค่าของโครงการเหมืองแร่จำแนกตามลักษณะการลงทุน

ที่มา : <https://www.e-mj.com/features/2021-global-mining-investment-outlook>

ภูมิภาคแอฟริกายังคงเป็นภูมิภาคที่มีการเติบโตของการลงทุนจากต่างประเทศในการสำรวจแร่และการพัฒนาอื่น ๆ เช่นเดียวกับจีนและอินเดีย เพื่อสร้างความมั่นคงของการจัดหาทรัพยากรในระยะยาว โดยมีประเทศเป้าหมายหลัก ได้แก่ แอฟริกาใต้ กินี โมซัมบิก คองโก กานา และนามิเบีย

สำหรับในสหรัฐฯ ยังคงมีข้อจำกัดด้านกฎระเบียบในการพัฒนาเหมืองใหม่ ถึงแม้ว่าในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมาได้เริ่มมีการผ่อนปรนเพื่อลดภาระด้านกฎระเบียบสำหรับแร่ที่มีความสำคัญยิ่งยวด (Critical Minerals) ในพื้นที่กรรมสิทธิ์ของรัฐบาล และคาดว่าจะอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายหลังจากมีรัฐบาลกลางชุดใหม่ ซึ่งโครงการลงทุนส่วนใหญ่ในสหรัฐฯ และแคนาดาจะเป็นแร่สำหรับการผลิตปุ๋ย คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ ๒๕ โดยมีจำนวนโครงการเหมืองแร่โพแทช ฟอสเฟต ๓๕ โครงการ

ในภูมิภาคลาตินอเมริกา นอกจากผลกระทบของ COVID-19 ทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ยังทำให้เกิดปัญหาด้านการเมืองและสังคมอีกด้วย ส่งผลให้เกิดอุปสรรคสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในภูมิภาคนี้ เช่น เปรูและเม็กซิโก ซึ่งปกติจะติดอยู่ในอันดับต้น ๆ เป็นประจำทุกปี แต่ในปี ๒๕๖๔ กลับไม่ติดอยู่ใน ๒๐ อันดับแรก บริษัท Codelco ในชิลี จะกลับมาเปิดดำเนินการเหมืองทองแดงอีกครั้งที่ El Teniente และ Chuquibambilla หลังจากต้องหยุดไปเนื่องจากการระบาดของ COVID-19 ในขณะที่บริษัท Vale ในบราซิล เพิ่งได้รับการอนุมัติให้ขยายกำลังการผลิตแร่เหล็กของเหมือง Serre Sul ซึ่งมีเป้าหมายจะเพิ่มกำลังการผลิตจาก ๙๐ เป็น ๑๒๐ ล้านตันต่อปี

ในออสเตรเลีย Industrial Info คาดการณ์ว่าผู้ผลิตถ่านหินจะลดการลงทุนและชะลอโครงการออกไปก่อน เพื่อให้ตลาดปรับตัวดีขึ้น เนื่องจากบริษัท Glencore ได้ประกาศลดกำลังการผลิตถ่านหิน ส่วนบริษัท BHP Billiton ประกาศแผนการขายสินทรัพย์ของโครงการเหมืองถ่านหิน มีเพียงบริษัท Bravus ที่ยังคงเดินหน้าโครงการเหมืองถ่านหินขนาดใหญ่ Carmichael ใน Queensland รวมถึงเหมืองถ่านหินขนาดใหญ่ในพื้นที่อื่น ในขณะที่เหมืองแร่เหล็กในออสเตรเลียยังเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการขยายตัวของอุปสงค์จากเอเชีย โดยเฉพาะจีนที่นำเข้าแร่เหล็กจากออสเตรเลียสูงถึงร้อยละ ๗๐

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

๑. Joseph F. Govreau (๒๐๒๑). ๒๐๒๑ Global Mining Investment Outlook.
(<https://www.e-mj.com/features/2021-global-mining-investment-outlook/>)